

FENOMEN MIEJSCA. NEKROPOLA KURHANOWA Z NEOLITU, EPOKI BRĄZU I WCZESNEGO ŚREDNIOWIECZA W GUCIOWIE

Guciów, stan. 6, gm. Zwierzyniec, woj. lubelskie, region: Roztocze Środkowe

Opracowanie oraz publikacja książkowa rezultatów wykopalisk z badań na cmentarzysku kurhanowym w Gucioście w latach 1959-1965, stały się impulsem do podjęcia weryfikacyjnych prac archeologicznych. Pomysł ten wydał się tym bardziej uzasadniony, że ostatnie dziesięciolecie przyniosło intensywny rozwój zarówno w zakresie metodyki badań wykopaliskowych, jak i wykorzystania na ich potrzeby nowoczesnych technologii. Nie bez znaczenia pozostawał również, obserwowany od wielu lat, proces stopniowego niszczenia nekropoli. Potwierdziła to wizytacja stanowiska przeprowadzona w 2018 r., w trakcie której wytypowano do dalszych badań jeden z lepiej zachowanych kopców.

Guciów stan. 6, pow. zamojski. Kurhan nr 31 w trakcie eksploracji

Guciów stan. 6, pow. zamojski. Pozostałości rowu otaczającego kurhan nr 31

Guciów stan. 6, pow. zamojski. Badania powierzchniowe wiosną 2018; od lewej stoją: J. Kuśnierz, A. Urbański (Muzeum Zamojskie w Zamościu); S. Jachymek (Zagroda Guciości); J. Górski, M. Orzechowski (Muzeum Archeologiczne w Krakowie)

Guciów stan. 6, pow. zamojski. Początek prac wykopaliskowych na kurhanie nr 31

Guciów stan. 6, pow. zamojski. Kurhan nr 31 w trakcie eksploracji

Ekspedycja złożona z krakowskich i lubelskich badaczy oraz studentów archeologii Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, zjawiała się na stanowisku w maju 2019 r. Towarzyszyło jej poczucie niepewności, co do chronologii wybranego kurhanu: czy powstał w epoce brązu (1700-1300 p.n.e.), czy też kryje szczątki mieszkańców średniowiecznych osiedli (VII/VIII-X/XI w. n.e.) zlokalizowanych w okolicy. Już pierwszy dzień wykopalisk przyniósł rozwiązanie tej nurtującej wszystkich zagadki. Wraz z usuwaniem kolejnych warstw ziemi tworzącej nasyp kurhanu i wydobywaniem z niego fragmentów naczyń glinianych o ścisłej chronologii, stało się jasne, że badany obiekt posiada starszą z wymienionych metryk. W trakcie eksploracji, w centralnej części założenia odnotowano obecność warstwy o intensywnie ciemnym zabarwieniu, grubości ok. 10-15 cm, przesyconej znaczną ilością przepalonych kości ludzkich, drobnych węgli drzewnych oraz pokruszonych skorup, stanowiącą pozostałości tzw. grobu warstwowego. Należy przypuszczać, że szczątki zmarłego lub zmarłych wraz z resztkami stosu pogrzebowego i darami grobowymi zostały rytualnie rozsypane na powierzchni częściowo usypanego kopca, a następnie przykryte kolejnymi warstwami nasypu. Ziemia konieczna do usypania kurhanu pochodziła zapewne z otaczającego go rowu, którego relikty okazały się odkryciem unikatowym na skalę całego cmentarzyska.

Guciów stan. 6, pow. zamojski. Profil N-S kurhanu nr 31

Z ostatecznymi wnioskami na temat analizowanego obiektu musimy się niestety wstrzymać. W 2019 roku udało się rozpoznać wykopaliskowo jedynie połowę kurhanu.

Czy pozostała część kryje kolejne pochówki, być może innego typu? Jaki był dokładny przebieg i funkcja rowu, czy jego pozostałości rzucają nowe światło na formę i sposób wznoszenia „guciościwskich grobowców” z epoki brązu? Czy poza funkcją utylitarną mógł on stanowić formę granicy, oddzielającej sacrum od profanum? Czy i ten nasyp stał się też grobem średniowiecznego mieszkańca okolicy? Czy znajdziemy odpowiedź na pytanie, czy wczesnośredniowieczne dookólne rowki pod nasypami kurhanów lub jamy przykurhanowe to rezultat niezależnych koncepcji konstrukcyjnych czy też „podpatrzenia”. Liczymy, że na te i wiele innych pytań uda się odpowiedzieć po kolejnym sezonie badawczym, na który z niecierpliwością czekamy.